

NATURFREDNING I GRØNLAND

Af professor, dr. phil. *R. Spärck*

Med statsministeriets bekendtgørelse af 1. december 1950 oprettedes for første gang et reservat i Grønland. Det drejer sig om den lille ø Sandøen i Youngsund i Østgrønland med et omliggende vandareal på 300 m fra kysten. I dette reservat er enhver jagt, ægindsamling samt færdsel forbudt, og hermed er gjort en begyndelse, som forhåbentlig vil indlede et egentligt naturfredningsarbejde i Grønland. Sandøen, der er beliggende ikke langt fra vejrstationen Daneborg, er fredet af hensyn til det rige fugleliv, navnlig fordi øen er en af den sjældne arktiske sabinemåges få ynglepladser. Også i anden henseende betyder statsministeriets ovennævnte bekendtgørelse indledning til en ny æra for fredningsarbejdet i Grønland.

De ældre fredningsbestemmelser, væsentligt indskrænket til vestkysten, har været givet ud fra jagtlige synspunkter, har derfor udelukkende refereret sig til jagtbart vildt og kun haft til hensigt at bevare dette med henblik på at sikre en passende bestand for jagtudøverne. I 1950-bekendtgørelsens bestemmelser om totalfredning af alle gåsearter i Nordøstgrønland og om totalfredning af hvalrossen nord for Dovebugt på østkysten finder man, ligesom ved fredningen af Sandøen, et andet synspunkt lagt til grund. Her er det ikke af hensyn til jagten, man freder, men for at bevare arten som et led i naturen, her er altså lagt egentlige naturfredningsmæssige synspunkter til grund for bestemmelserne.

I det øvrige Grønland er der med hensyn til dyrelivet endnu ikke gennemført egentlige naturfredningsmæssige forholdsregler. Derimod er der fra gammel tid gennemført visse botaniske fredninger, nemlig floraen i Engelskmandens Havn og Østerlien, begge ved Godhavn, samt Qinguadalen i det sydligste Grønland. Disse sidste fredninger er dog ikke gennemført ved ministerielle bekendtgørelser, men som mere lokale administrative fredninger.

Egentligt naturfredningsarbejde i Grønland er altså i sin allerførste vorden. Mange vil måske rejse det spørgsmål: Hvad skal man overhovedet med fredninger i Grønland? — i dette kolossale land med dets fåtallige befolkning og dets uhyre ubeboede strækninger skulle vel fredninger være ganske overflødige. Hertil er for det første at bemærke, at man netop bør frede, inden der er grund til det, thi når der først bliver grund til at frede, vil det som oftest være for sent. Ingen kan forudse, hvilken udvikling der kan ske i Grøn-

Havørnen har endnu i Grønland et af sine få fristeder i verden; men med den tiltagende bebyggelse af indlandet vil den også her en skønne dag stå i fare for udryddelse, hvis ikke vi forinden skænker den nogle få fredlyste redepladser

Foto: Chr. Vibe

land. Hvis nogen for et par menneskealdre siden havde sagt, at Grønland i løbet af nogle årtier ville have nogle af verdens største flyvepladser, ville de fleste formentlig have rystet på hovedet, og dog har en sådan udvikling fundet sted. Hertil kommer nu mineanlæg, fåreavlens indførelse, planerne om plantning af nåleskove i Sydgrønland og adskilligt andet, som moderne teknik og udvikling fører med sig, og som altsammen betyder et indgreb og en ændring i den oprindelige natur. Forøvrigt har det vist sig, at selv den jagt, som den fåtallige befolkning i de sidste menneskealdre har drevet, har været af ikke ringe betydning for adskillige dyrearter — *havørnen* er således blevet sjældnere — og i det hele taget er søfuglelivet, navnlig på den sydlige del af vestkysten, langt ringere, end man kunne forvente, hvilket utvivlsomt for en ikke ringe del kan tilskrives for kraftig beskydning og ægindsamling.

Det er jo nu forøvrigt tanken at give almindelig adgang for udlændinge til Grønland, og hvis dette i fremtiden med forbedrede transportmidler udnyttes i højere grad, vil det kunne give anledning til en hel del lystjagt fra udlændinges side. Dette vil i Grønland

give anledning til ganske særlige problemer, fordi man ikke her har jagtret knyttet til grundejendom som i de fleste europæiske lande. Enhver kan drive jagt hvor som helst. Hvis man åbner landet for udlændinge, og dette benyttes i større udstrækning, vil det utvivlsomt være nødvendigt at indføre en egentlig jagtlovgivning for Grønland.

Da man altså kan forudse en udvikling i Grønland, der ganske vil ændre de tilstande, som har bevirket, at naturen hidtil i det store og hele har ligget uberørt hen, vil det være særdeles ønskeligt, om man også for alvor overvejer at træffe visse naturfredningsmæssige foranstaltninger. Nævnt er allerede en egentlig jagtlovgivning, som følger almindelige, internationale principper, d. v. s. forbud mod jagt i dyrenes yngletid, forbud mod jagt på småfugle o. a. dyr, som ikke har nogen økonomisk værdi etc. Hertil kommer ønskeligheden af allerede nu, inden det bliver for sent, at få fredet passende karakteristiske områder inden for forskellige dele af Grønland. Der skal her peges på, at der i de sidste årtier rundt om i verden er gennemført storslåede reservatorordninger i lande, hvor der endnu findes uberørt natur af nogen større udstrækning. Her kan i første linie peges på de mægtige nationalparker i Afrika, f. eks. Parc Albert i Belgisk Congo, der omfatter over 10.000 km², den mægtige Krüger Nationalpark i Sydafrika og mange andre. Det kan fremhæves, at Belgien ikke alene har oprettet en hel række nationalparker i Congo, men tillige organiseret et stort videnskabeligt undersøgelsesarbejde med laboratorier etc. i forbindelse med disse nationalparker, således at man nøje følger fredningernes virkninger.

Det vil derfor være naturligt og i god overensstemmelse med, hvad man gør andre steder i verden under tilsvarende forhold, at der nu indføres et passende antal naturfredede områder i Grønland, hvor den naturlige plantevækst, dyrelivet og evt. geologiske dannelser søges bevaret. Som ved al fredning nytter det ikke, at man bare freder. Der må under en eller anden form skabes et tilsyn, så man sikrer sig, at formålet med fredningen virkelig opnås. Meget ønskeligt ville det være, hvis der kunne skabes nogle egentlige nationalparker i Grønland, virkelig omfattende områder i lighed med dem, der er skabt i mange andre oversøiske lande. En sådan nationalpark burde skabes på den nordlige del af Østkysten, et sted i Sydgrønland med dets birkekrat og evt. en tredie et sted i fjordområderne på den centrale del af Vestkysten med en passende rensdyrbestand. Herudover burde skabes nogle ordentlige fuglereservater, bl. a. omfattende nogle holme med ternekolonier og søpapegøjer, et skarvefjeld og evt. nogle ørnereder. Sådanne nationalparker og reservater vil udmærket kunne indrettes, uden at det på nogen måde behøver at gå virkelige erhvervsinteresser for nær.

Endnu er det ikke for sent at søge at sikre passende dele af den grønlandske natur for fremtiden. Netop derfor bør det ske nu. Det store reformarbejde, som nu er i gang i Grønland på mangfoldige områder — administrative, politiske, økonomiske og kulturelle — vil ikke kunne betragtes som helt fuldendt, hvis der ikke i dette indgår passende foranstaltninger til at sikre Grønlands natur, dets dyre- og planteliv.